

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie van rubriek 'Markt' gaat over **fosfaatrechten**.

Fosfaatrechtenmarkt komt tot rust

Het eerste jaar met fosfaatrechten was een oefenjaar voor melkveehouders. Emotie dicteerde de prijs in sterke mate. Vanaf nu gaan veehouders planmatiger te werk, denken insiders.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

Volatiel, afhankelijk van emotie. Niet transparant. Grillig. De markt voor fosfaatrechten heeft een turbulent eerste jaar achter de rug. De Nederlandse melkveehouder moest wennen aan fosfaatrechten en dat gaf een gespannen beeld van de handel in het productierecht. 'Berichten uit de media hadden een sterke invloed op de prijsvorming', zegt Leon Veltman, verkoopbemiddelaar in fosfaatrechten bij Fosfaatrecht.nu. 'Op het moment dat de knelgevallen bij de rechter in het ongelijk werden gesteld, zag je de prijs oplopen. En toen FrieslandCampina een eigen quotum instelde op groei van de melkplas, daalde de prijs.'

Veltman verwacht dat de turbulentie in de markt het heftigst is geweest in het eerste jaar. 'Er was veel fosfaat nodig bij bedrijven die de generieke korting wilden compenseren. Daarnaast was de melkproductie op veel bedrijven gestegen ten opzichte van het referentiejaar. Dat zorgde ook voor een hoge vraag naar fosfaat. Op dit moment komt de markt tot rust.'

Geen afgewogen plan

'Het eerste jaar was geen zuiver jaar om de markt te kenschetsen', beaamt Marijn Dekkers, sectorspecialist melkveehouderij bij Rabobank. Hij herkent de emotie in de markt waar Veltman aan refereert. 'Veel ondernemers hadden geen afgewogen plan. Ze voelden zich genoodzaakt om de korting terug te kopen. De stalruimte en de koeien waren aanwezig en ze

Leasen is een alternatief voor dure kooprechten

De handel in fosfaatrechten ging op 1 januari 2018 officieel van start, maar pas negen maanden later werd duidelijk dat ook de leaserechten een verplichte afroaming hebben van tien procent. In de markt werd er al die tijd voorzichtig rekening mee gehouden dat landbouwminister Carola Schouten de afroaming zou intrekken. Dat gebeurde niet. Het gevolg van die beslissing is dat leaserechten minder interessant zijn geworden. Toch tonen melkveehouders belangstelling

voor leaserechten. Kooprechten zijn immers relatief duur en daardoor soms moeilijk te financieren. De markt van leaserechten toonde in 2018 een overwegend dalende trend, waarbij de prijzen terugliepen tot 40 euro per recht. In december trok de leaseprijs nog kortstondig aan als gevolg van de tijdsdruk om de fosfaatbalans voor het einde van het jaar op orde te brengen.

In de eerste maanden van 2019 tonen melkveehouders weinig interesse in leaserechten,

omdat er nog genoeg tijd is om de marktontwikkelingen aan te zien. Er is leaseaanbod tussen de 35 en 40 euro per recht. De afroaming komt in de fosfaatbank terecht. De fosfaatbank moet (jonge) grondgebonden melkveehouders de kans geven om te groeien via een ontheffing van de fosfaatrechten. Wanneer de fosfaatbank opengaat, is niet bekend.

De visie van Gerben Iemhoff 'Er is een groep die elk jaar groeit'

'Ik merk dat er bedrijven zijn die stug door-groeien in fosfaatrechten. Vorig jaar vooral door de gestegen melkproductie per koe, maar er is een groep die elk jaar een beetje groeit, net als tijdens de melkquotering. De melkprijs is uiteindelijk allesbepalend voor de prijs van fosfaatrechten, en ja, het zijn de best draaiende bedrijven die de toon zetten. Banken zijn voorzichtig, een knappe jongen

die zijn financiering in fosfaatrechten in vijf jaar tijd kan aflossen.'

'Tegenover de gestage vraag naar fosfaatrechten staat ook een aanhoudende stroom van stoppende bedrijven. Dat aanbod komt er wel. Nu de meeste bedrijven hun generieke korting hebben teruggekocht, verwacht ik dat de markt voor fosfaatrechten dit jaar stabiliseert of licht zal dalen.'

wilden niet terugschakelen. Ik verwacht dat ze dit jaar minder onder druk staan om te kopen. Melkvee-houders zullen meer gaan bepalen wat het fosfaat hen waard is in relatie tot de melkprijs.'

Verkoopbemiddelaar Pieter Schuit verwacht ook dat melkvee-houders dit jaar planmatiger te werk zullen gaan. Schuit werkt voor Quotamel en adviseert zijn klanten risico's te spreiden. Veel veehouders kopen in vergelijking tot vorig jaar kleinere partijen. 'Daarmee voorkom je dat je aan het eind van het jaar voor verrassingen komt te staan. Dan is er weinig ruimte meer om bij te sturen met het verkopen van vee. Mijn advies is vaak: maak een plan en bepaal vooraf hoeveel fosfaat je wilt kopen.' Schuit merkt dat de prijzen geleidelijk aan iets zakken in het nieuwe jaar.

Bewust eroverheen melken

Die rust aan het begin van het seizoen doet denken aan het melkquotumtijdperk. Zijn er veel overeenkomsten met de markt voor melkquotum? 'De sanctie op het overschrijden van je referentie is duidelijk anders. Er bewust overheen melken, zoals in het melkquotumtijdperk werd gedaan, is er niet meer bij. Daarvoor is de boete te hoog', zegt Veltman. De manier waarop de prijs tot stand komt, is wel vergelijkbaar met het melkquotum. 'De prijs van fosfaatrechten wordt uiteindelijk bepaald door de bedrijven met de beste liquiditeit. Dat was met het melkquotum niet anders', zegt Marijn Dekkers. Hij ziet veel verschillen in betalingscapaciteit bij melkvee-houders. Bedrijven die fosfaatrechten financieren met vreemd vermogen, moeten het bij Rabobank in vijf jaar tijd aflossen. Dekkers: 'Tien jaar is lang. Er komen tussendoor vaak andere investeringen die wenselijk zijn, daarom is het verstandig om sneller af te schrijven en af te lossen dan met melkquotum gebeurde.' Deze randvoorwaarde legt tegelijkertijd een bodem in de markt; minder bedrijven kunnen zich fosfaatrechten veroorloven, dus neemt de druk op de prijs af.

Misverstand onbenutte rechten

De prognose voor de prijs in dit nieuwe seizoen is relatief vlak. Het ligt voor de hand dat de top van de behoefte om generieke korting terug te kopen redelijk is ingevuld. Tegelijkertijd is het aantal rechten

dat boven de markt hangt, lastig in te schatten. Het idee bestaat dat er afgelopen jaar een inhaalslag van drie jaar aan stoppers op de markt kwam. 'Maar tussen zeggen dat je stopt en het daadwerkelijk ook doen bestaat nog een groot verschil', weet Veltman. In elk geval is de ruim onder het fosfaatplafond gebleven mestproductie geen aanwijzing dat er vorig jaar sprake was van een grote hoeveelheid onbenutte rechten. Dat misverstand helpt Erik van Gorp, bedrijfsadviseur bij ABAB Agro Advies, graag uit de wereld. Van Gorp: 'De fosfaatproductie van de landelijke veestapel die het CBS bekendmaakte, was als het ware een bedrijfsspecifieke excretie op landelijk niveau. Afhankelijk van onder meer de gehalten aan fosfor in het voer. De verantwoording van de fosfaatproductie op bedrijfsniveau is daarentegen forfaitair. Als die verantwoording via de KringloopWijzer zou mogen, had de situatie er heel anders uitgezien.' Ook Van Gorp verwacht dat de markt voor fosfaatrechten dit jaar tot rust komt. 'Veel bedrijven stippen hun strategie uit en kopen relatief kleine partijen fosfaat aan. Bedrijven met goede resultaten kopen de rechten uit hun marge. Dat is een financieel gezonde manier van groeien en is fiscaal ook aantrekkelijk.' |

Figuur 1 – Gemiddelde prijs fosfaatrechten in 2018 (bron: DCA)

